

tal): «fo la casa de Sen Pere trencada e robada e cremada; e no per clam de Sen Pere ni de Santa Maria de la Sed; *abi ilex* trase-ne un libre, que vené sexanta sol... e les joves e-ls quarts à més in pignora per 150 sol.; *abi ilex* les conamines que ssolien laurar ab la jova à tornades a cèsum ---», en el mateix doc. de l'Alt Cardener, del S. XII, que acabo de citar (Pujol, 4.6, 4.12., llicçó comprovada en el fasc. del pergami original).

¹ En disculpa del col·laborador de l'*AlcM* que va cometre una falta de crítica tan grossa reconeguem que aquest *ellos* no és gaire fàcil d'explicar. Deu ser alguna cosa en relació amb confusions imminents, degudes a fets «morfològics» (quasi de fonètica sintàctica), en què el rossellonès discrepa dels altres dialectes catalans (d'on l'amenaça de certes confusions pertorbadores), possiblement en relació amb les singulars combinacions com *lo-ls* per *los*, que vàrem poder establir en el vol. preliminar de les *VidesR* (pp. 19-20, cf. ib., pp. 17, 23, etc.), i també amb el fet que la primerenca desaparició de les formes apocopades dels pronoms, pròpia del rossellonès, donà lloc a una forta vacil·lació —durant cert temps— entre *-ls* del català general i *los* del rossellonès o *-us* del català central i *nos* del rossellonès, podia conduir a una espècie d'«ultra-rossellonització» (per dir-ho així) canviant *ells* en *ellos*. Que *eix* hagi estat substituït per *eixe* i *est* per *este* en valencià s'ha dit també, sovint, que és per castellanisme: la inversemblança no arriba en aquest cas a l'extrem quasi-delirant que ateny aqueixa «explicació» del vulgarisme rossellonès per castellanisme (com sigui que en valencià el castellà era al costat, un demostratiu no és una peça tan primària en la llengua com el pronom personal, i allí era més imaginable que l'eliminació creixent del cast. ant. *est* per *este* es contagiés per contacte directe a certs parlars valencians fronterers i després s'escampés com taca d'oli), i no obstant jo tampoc crec que aquí obrés l'adstrat castellà sinó el substrat mossàrab potser una mica fomentat per l'adstrat: i de més a més per necessitats de fonètica sintàctica (*est vent* es mutilaria sovint en *es vent*, inviable per homonímia) i per paral·lisme amb l'estructura disil·làbica de *esta, estos, estes*. — ² Més important en el S. XIII: «tot mercader dóna e reeb; dóna *aquò* que à e reeb *aquò* que no à», «dix-li: —no ages tu cura d'*aquò*», *VidesR*, fº 2v2, 49r1. Si bé no fora del ross. o de textos poètics com els de Cerverí, per més que aquest no sols l'admeti en la lírica (18/19.1, 82.38.30, «d'*aquò* c' ab vós vuyll emprendre», 26/25.24) sinó també en el llenguatge menys occitanent de la seva didàctica, com més d'un cop en el *Sermó*, i també en el *Maldit*: «¿com ausas reptar / mi d'*acò* que tu fas?» (v. 326) (v. 326). No pensem pas que sigui grafia imperfecta per *açò* car en aquells tres passatges hi ha *qu* almenys en part dels mss. i també en aquest el ms. de Venècia porta *de quo*, i en el primer «aquo que-1 vell sers fa» (Sg: *acò* R). De vegades *acò* és peculiar del ms. B, i els mss. principal s'até a *aquellò* (93r1). — ³ Conclusions sotmeses a la crítica textual i *varia lectio*, però no en gaire més que pel que fa a la separació de les paraules; p. ex. quan Ag. imprimeix «con irà tro a là» (207.18) potser hauria valgut més *con irà tro a <I>là*. — ⁴ És sabut que Tortosa ja en el segle XIII confonia els sons de *yf* i *l* (*noveyla*, etc.). Grafia, però, que prova, si calgués, que la *-l-* d'altres textos citats s'ha d'entendre, és clar, com a expressió del fonema *l* i no pas *l*. — ⁵ No hi ha dubte que existeix entre el cat. central i l'ús baleàric un equilibri diferent entre l'ús dels dos adverbis. Posem, però, atenció a l'aclariment que hi fan ells tot seguit: «la locució d'*allí ha de venir*, usada precisament a Mallorca i Menorca no és pròpia del llenguatge quotidià sinó una frase presa del text catequístic del Credo, on diu ---» («precisament»... ¿potser, doncs, si empo-briment hi ha de la llengua no és més aviat en certs ambients baleàrics?). — ⁶ Així en el ms. P (*aquí* en B, nota 17), traduït «nec alicui loco apta reperiri valebat», p. 304. — ⁷ Repassant-ho no recordo si aquestes foren paraules de l'informador o si m'ho explicà en altres termes que jo abreujava així. Fins en aquest cas, però, l'ús valdria com a establert en el parlar vell d'aquest poble, car és clar que *Lla-Riera* resulta de *Dellà-riera*, per confusió de la síl·laba inicial amb la preposició *de*. — ⁸ És com jo ho vaig sentir, i no asseguro que a Sueca mateix no hi hagi qui digui *aixina* o *allina*, com posa *AlcM*. — ⁹ Rohlf's parla d'aquest tipus de vocables —veritables excrescències parasitàries de la llengua— en els dialectes del Sud d'Itàlia: *ARom.* VII, 462-3. — ¹⁰ Una forma dialectal *ækéy(s)* no és d'*aquell* sinó d'*aqueix*; veg. el que ja n'he dit s. v. *EIX*. — ¹¹ Si *enleix* resulta d'un simple «canvi de prefix» (vull dir 'canvi d'inicial', en realitat), a la manera d'*essaig* > *ensaig*, *ebriac* > *embriac*, *EMENDARE* > cast. *enmendar*, è(c)tic > *entenc*, o d'algun encreuament amb elements que figuren en combinacions emparentades en altres llengües romàniques és un dubte que ací haurem de deixar enlaire: penso particularment en la del fr. ant. *en es le (pas)* ('llavors precisament', on hi ha també *ipse* i *ille*), o en un cast. arcaic *él enese* 'ell mateix' que apareix un parell de vegades en textos del S. XIII (del qual és insostenible, com ja vaig dir en el *DCEC*, l'explicació que en va proposar Lapesa a base del ll. *en*), més que més quan *MzPi*. i jo mateix vam demostrar que el que es tenia per representant principal del ll. EN, o sigui el cast. *he (aquí)*, de fet és un arabisme sense cap relació amb el llatí.

EL-LAGIC, nom de l'àcid C₆H₆O₆ que es troba entre altres en les cassanelles o agalles de les alzines, en les pedres de bezoar, etc.: del fr. *ellagique*, format amb *ellag* anagrama del fr. *galle* 'agalla' [DFa., no *DOrt.*].

CPT.: *EHagitànnic*, *ellagitàni*, compostos internacionals (angl. *ellagitannin*, etc., Webster-M), formats